

Gerard Snels

Datum: 2013-06-06

Samenvatting

0:00 tot 0:10 Gerards Snels, voormalig Humanistisch Raadsman bij de dienst HGV van defensie, wordt geïnterviewd door Jules Brabers van het Humanistisch Historisch Centrum. Snels komt uit Maastricht, ze woonden in zijn jeugd in bij een ouder echtpaar. Vader handelde in leer en ging tweemaal in zijn carrière failliet. De heer Snels vertelt wat meer over de zaken van zijn vader, die niet altijd vlekkeloos verliepen. Ze verhuisden later naar Heerlen. De heer Snels wende daar niet aan, hij was blij toen ze teruggingen naar Maastricht. De heer Snels deed daar eindexamen gymnasium in 1967. De Vietnamoorlog speelde toen. Hij had op het gymnasium al een grote interesse in filosofie en in het existentialisme. Hij leerde de Frankfurter Schule en Marx kennen en werd actief in de studentenvakbond. Daarna kwam hij middenin de sfeer van de kritische universiteit, de studentenopstanden en de herstructureringen. Ze schreven verhalen, bedachten alternatieven, organiseerden scholingsavonden. Hij vertelt wie hem indertijd inspireerden.

0:10 tot 0:20 Gerards Snels is in zijn studententijd ook naar de DDR en Tsjecho-Slowakije geweest. Hij vertelt hoe ze daar werden ontvangen indertijd. Ze hadden echter ook wel een kritische houding: was dit nou hoe de theorie bedoeld was? Ze lazen Nietzsche en Sartre ook. De dienstplicht hing de heer Snels boven het hoofd. Hij was 25 jaar en wilde graag uit dienst blijven, maar moest afstuderen om te kunnen solliciteren op een mooie baan aan de universiteit. Het lukte hem om buiten de dienst te blijven. In Maastricht was het katholicisme vrij liberaal en oppervlakkig. Er waren vooral veel cafés, het was een soepele leer. In Geleen en Sittard was de kerk veel strenger en strikter. In Heerlen leerde de heer Snels voor het eerst protestanten kennen. Maar ook katholieken die werkelijk baden voor het eten, dat kende hij uit Maastricht ook niet. Vader en moeder gingen al niet meer wekelijks naar de kerk. In Nijmegen werd de heer Snels bij elke verhuizing benaderd door de parochie-priester. daar had hij geen zin meer in. Hij liet zich administratief uitschrijven. In de opleiding filosofie kreeg hij een nieuw besef van identiteit. Hij leerde kritisch te denken en anders naar de wereld kijken. Hij werd student-assistent op de universiteit en moest nu ook les gaan geven en promoveren.

0:20 tot 0:30 De heer Snels vertelt over zijn promotie na zijn studie filosofie, die hij afbrak. Hij verliet de universiteit en heeft daar achteraf geen spijt van. Het werken op een universiteit is er sinds begin jaren tachtig niet leuker op geworden, vertelt hij. Hij heeft wel nog op verschillende Hbo-opleidingen filosofieles gegeven. Hij vertelt meer over de inhoud van de cursussen die hij gaf. Hij ging op bezoek bij een collega Achenbach die een filosofische praktijk was begonnen in Mönchengladbach. Zelf zocht hij naar een wat mensgerichtere manier om filosofie te bedrijven en stuitte op het HOI, het Humanistisch Opleidingsinstituut. Dat zat toen in Utrecht. Hij volgde die opleiding, maar merkte dat ook hier weer wat begon te wringen. Het humanisme was hier erg verankerd in de identiteit. Meneer Snels was de eerste die Van Praag niet

Thesaurus

Jaren vijftig; Jaren zestig; Beroepskeuze; Persoonlijke kwaliteiten

Beroepskeuze; Jaren zestig; Jaren zeventig; Godsdienst; Katholicisme; Burgeropleidingen

Levensvragen; Beroepskeuze; Geestelijke verzorging; Solliciteren bij defensie

noemde in een publicatie, dat werd meteen wel al een punt van aandacht. Hij noemt enkele andere docenten uit die tijd. Zelf wilde hij graag bij justitie gaan werken, bij het Pieter Baan Centrum. Maar toen werd hij gevraagd door Defensie.

0:30 tot 0:40 In 1988 werd de heer Snels aangenomen bij defensie. Op het sollicitatiegesprek - met de dienst HGV in de persoon van Kees Rosa en Klazien van Brandwijk - hadden ze het onder meer over vrijheid van keuze. Zijn dienstweigering was opeens een zaak van aandacht. Er bleek een medisch rapport van hem te liggen van een defensie-psychiater waarbij hij had aangegeven liever niet in militaire dienst te gaan. Dat was kennelijk openlijk in te zien door medici bij defensie, terwijl hij er zelf geen inzage in had. Dit stond in die jaren maatschappelijk flink ter discussie. De arts ging er integer mee om, hij beschrijft hoe ze samen het rapport bekeken en wat erin stond. Defensie had in die tijd net ervaring met een ex-aalmoezenier, die in een comité zat voor verzet tegen verkoop van vliegtuigen aan Turkije. Men was bang weer zo'n 'mol' binnen te hebben gehaald bij defensie, dus de heer Snels heeft daar nog best veel over moeten toelichten en uitleggen. Hij vertelt hoe hij indertijd zelf kennis had gemaakt met defensie, in zijn opleiding aan de HOI. Eind 1989 viel de muur.

Sollicitatie bij defensie; S5; Medische dossier bij defensie; Medische zorg; Solliciteren; Geestelijke verzorging; Carrière bij defensie; Dienstweigeraars; Jaren tachtig; Protest tegen defensie

0:40 tot 0:50 Na de val van de muur volgde al vrij snel de Golfoorlog. Defensie ging een heel nieuwe rol spelen nu, internationaal. Dat sprak de heer Snels aan. Er dienden zich nu nieuwe ethische dilemma's aan. De heer Snels moest nu ook uitzendbaar zijn, je wist niet meer waar je aan toe was. Er ontstond discussie over wat defensie kon verwachten van je, als je een mens met een sociaal leven was. Dat gaf dynamiek, dat maakte de geestelijke verzorging bij defensie interessanter voor de heer Snels. Hij vertelt hoe hij zich opstelde als humanistisch raadsman. Hij was geestelijk verzorger naast de dominee en aalmoezenier, met wie hij het prima kon vinden. Zijn karakter is eerder verbindend dan dat hij de tegenstelling zoekt. Hij was geplaagd in Vught bij de genie. Hij had zomaar iets aangetrokken, zijn uniform klopte niet en dat viel niet goed. De dominee hielp hem aan het juiste tenue. De genie-militairen wisten niet dat hij marathons liep, en de Couzy-test was net ingevoerd. De genisten waren zeer verbaasd dat hij zo kon lopen.

Koude Oorlog; Jaren negentig; Zin van uitzending; Ethisch dilemma; Oefeningen; Humanistisch raadsman; Sport; Onervarenheid

0:50 tot 1:00 De heer Snels vertelt over zijn tijd bij Luchtmobiel, waar hij niet de Rode Baret haalde. Maar omdat hij zo goed gerend had met de Couzy-test, vond de kolonel dat geen punt. Er waren conferenties voor oudere militairen bij de Koninklijke Luchtmacht, die ze bij de landmacht ook hadden willen opzetten, maar dat is niet gelukt. Het waren bijeenkomsten voor 55-jarige militairen die met FLO gingen en hun partners. De vrouwen werden soms een beetje gek thuis van hun mannen en sommigen schreven hun man al in voor allerlei cursussen. De mannen waren veel op oefening geweest, hadden vaak niet zoveel meegekregen van de kinderen, het was moeilijk die twee werelden bij elkaar te brengen en de bijeenkomsten waren voor veel stellen geen overbodige luxe. Er waren ook andere groepsbijeenkomsten waar de heer Snels een bijdrage aan leverde, onderofficieren kregen gaandeweg ook wat meer vertrouwen in hem en kwamen ook met hun problemen bij hem. Hij heeft een groot sfeerverschil ervaren tussen de Koninklijke Luchtmacht en de Koninklijke Landmacht.

Geestelijke verzorging; FLO; Pensioen; Koninklijke Luchtmacht vs Koninklijke Landmacht

1:00 tot 1:10 De heer Snels vertelt over de GV-lessen die hij verzorgde, de Roos van Leary en de groepsrollen waarin hij de militairen wat meer inzicht gaf. Gaandeweg werd er meer met modules gewerkt. Er werd naar bepaalde doelstellingen toe gewerkt, er werd met toetsen gecheckt of mensen hun modules haalden. Meneer Snels vond dat geen prettige aanpak. Tot 2001 werkte de heer Snels bij de Koninklijke Luchtmacht, daarna ging hij naar de Koninklijke Marechaussee. Hij vertelt over de werkdagen -locaties. In de Peel waren militairen heel verbaasd dat de geestelijke verzorger er 's ochtends om 8 uur was. Dat waren ze niet gewend. Voorheen kwam de aalmoezenier pas 's middags even binnen lopen. Hij heeft die man daarop aangesproken. Zelf bemiddelde hij bij deze plaatsing regelmatig in conflictsituaties. Hij beschrijft het werkveld, dat erg groot was. Hij stelde voor het totale veld te verdelen over de verschillende geestelijk verzorgers. Ze namen elk enkele squadrons. Hij heeft wel ervaren dat hij - als eerste humanist daar - in het diepe werd gegooid. Sommige collega's zijn er goed in te netwerken en bij alle relevante personen in de hiërarchie even binnen te lopen voor een kennismaking. Zelf was hij daar niet zo goed in.

Geestelijke verzorging; Collegiale conflicten; Eenzame positie; Collegialiteit; Netwerken

1:10 tot 1:20 De heer Snels vertelt wat hij lastig vond de eerste weken in een nieuwe werkomgeving. In Volkel waren er al uitzendingen naar Villafranca en er moest een geestelijk verzorger mee. Dat werd hij. Villafranca was een luxe oord vergeleken met andere legeringen tijdens uitzendingen. Ze keken voetbal in Villafranca: veel militairen uit Volkel waren voor PSV, maar de heer Snels was voor Ajax. Hij plaagde mensen daarmee. De heer Snels beschrijft enkele zaken waarin hij als geestelijk verzorger een rol had en hoe hij die zaken aangepakt heeft. Er was bijvoorbeeld een situatie waarin mensen te weinig leiding ervoeren van een collega. Daarin heeft hij in enkele maanden met het team uitgezocht wat de gewenste oplossing was. Ook in de Peel en bij de marechaussee bemiddelde hij in een collegiaal conflict. Vertrouwen was wel altijd een voorwaarde, mensen moesten hem wel vertellen waar ze mee zaten.

Geestelijke verzorging; Sport; Persoonlijke kwaliteiten; Groepsprocessen; Eenzame positie; Collegiale conflicten

1:20 tot 1:30 De heer Snels vertelt over zijn uitzending naar Bosnië in 1994. Hij was de tweede geestelijk verzorger die daarheen ging. Zijn voorganger was tevens zijn buddy en ze had hem veel verteld. Zelf kwam hij in Lukavac en ze ondersteunden logistiek de luchtmobiele eenheden die onder meer in Srebrenica zaten. Hij vertelt hoe het team in elkaar zat, waar ook maatschappelijk werk en psychologen deel van uitmaakten. De psychologe was nog erg jong. Hij beschrijft de compound in Lukavac. Het was krap en er waren best veel spanningen onderling, bij gebrek aan privacy. Hij vertelt over de activiteiten die ze ontplooiden. Contact met het thuisfront was nauwelijks mogelijk. Ze hadden een schotelantenne en konden wel wat tv kijken. Jonge BBT'ers liepen met een Uzi rond en soms liepen de spanningen hoog op. Er was een kleine gevangenisruimte voor wie zich echt misdroeg. Drank en drugs gaven ook wel eens problemen, de jongens en meiden zaten veel op de weg. De Serven hielden hen steeds tegen, het was een spanningsvolle taak.

Beschrijving legering; Onervarenheid; Privacy; Groepsprocessen; Contact met thuisfront; Serviërs; Alcohol; Drugs; Sancties

1:30 tot 1:40 Soms moest de heer Snels naar Tuzla en hij onderhield contact met Artsen zonder Grenzen, daardoor kon hij regelmatig even van de compound af. De sfeer op de compound vroeg nogal wat souplesse en verdraagzaamheid.

Stress; Geestelijke verzorging; Eigen veiligheid; Sport; Contact met lokale bevolking; Vreemdgaan; Verliefd op lokaal meisje

Het team van geestelijk verzorgers voor hen had ook onderling conflicten, dat hadden zij dan gelukkig weer niet. Ook de eigen veiligheid was in het geding, maar de heer Snels heeft zich daar zelf nooit onveilig gevoeld. Hij wilde graag hardlopen en dan liefst buiten de poort. Dat werd onderzocht. Anderen vonden dat ook leuk. Zo is een hardloopgroepje ontstaan. Gaandeweg kregen ze de behoefte verder te lopen. Dat was lastiger, qua veiligheid. Maar ook dat parcours werd uitgezet. Ze moesten wel zelf een viertonner regelen waarin wapens, scherfvesten en helmen mee konden. Zo renden ze, met een jeep voorop en een viertonner achteraan. Er was ook enig contact met de lokale bevolking, maar taal was wel een probleem. De tolken waren hun bron van informatie. Er ontstonden ook relaties, mensen gingen vreemd, dat gaf best problemen. In Villafranca gingen ook veel mannen vreemd. Iedereen wist het wel, dat gaf ongemak. Bij het Gardameer stonden de families vaak met een caravan, en vader zat dan in het luxe hotel in Villafranca. Er waren ook militairen die in het weekend even naar huis reden. De heer Snels vond dat levensgevaarlijk. Eenmaal kwam een echtgenote met een baby de basis op en ontdekte dat haar man daar een relatie met een ander had. Hij heeft de man van deze vrouw toen eerlijk het hele verhaal laten doen. Het was een zeer moeilijke situatie.

1:40 tot 1:50 De heer Snels vertelt over een man die een buitenechtelijke relatie had tijdens diens verblijf in Villafranca. Zijn vrouw kwam met hun kindje naar de basis en ontdekte het. Hij vertelt hoe hij geprobeerd heeft deze mensen de kans te geven thuis hun relatie goed uit te zoeken. Het werd een echtscheiding. Villafranca was wat dat betreft een gevaarlijk oord voor huwelijken. SMT staat voor Sociaal-Medisch Team, daar maakte de heer Snels als geestelijk verzorger deel van uit samen met personeelszaken en de arts. Zelf moest je sterk in je schoenen staan als geestelijk verzorger, je moest de sores van een ander erbij kunnen hebben en dat deed de heer Snels deels door hard te lopen. Maar hij had ook wel veel reiservaring. Hij had ook boeken bij zich van zijn favoriete filosoof: Spinoza. Hij schrijft ook zelf wel eens wat op en hij zorgde voor goed contact met de andere SMT-leden. Zijn vader werd ziek en lag in Nederland op Intensive Care. De heer Snels kreeg toen extra belminuten om contact te houden met thuis. Zelf is de heer Snels nu met FLO. Hij vertelt hoe hij dat heeft gedaan, hij is niet eerst gaan afbouwen, dat vond hij niet fair: hij werd nog voor 40 uur betaald. De laatste dag leverde hij zijn auto in, zijn mobiele telefoon en zijn laptop.

1:50 tot 2:00 De heer Snels blikt terug op het moment waarop hij met FLO ging. Het was gek om ineens geen auto, geen laptop en geen telefoontje meer te hebben. Hij kwam nu zelf alle zaken tegen waarin hij anderen begeleid had. Bijna iedereen om hem heen werkte nog, zijn vrouw ook. Hij ging eerst een aantal klussen in huis oppakken. De dagen en weken vulden zich probleemloos. Hij kookte nu vaker, dus hij moest ook dagelijks de ingrediënten halen. Hij las meer, ging wat vaker de stad in. Hij ging meer durlopen door de week en vrienden opzoeken. Lang was dat wel leuk, maar er kwam een keerpunt. Hij kon op een gegeven moment niet meer zeggen wat hij die week had gedaan. In zijn agenda schreef hij op wat hij had gedaan de hele dag. Dat was ontluisterend, wat deed hij weinig op een dag! Hij wilde niet dat zijn leven zo zou verlopen. Hij besloot iets concreets te zoeken om zijn

Geestelijke verzorging; Verlieft op lokaal meisje; Vreemdgaan; Echtscheiding; Ontspanning; Ramspoed thuis; FLO

Pensioen; FLO; Werk en privé; Humanisme; Vrijwilligerswerk

dagen aan te wijden. In 2006 werd hij gevraagd bij een evaluatie te zijn van de Universiteit voor Humanistiek. Hij raadde het bestuur aan eens wat contact te zoeken met Humanitas. Er kwam iemand van Humanitas langs, en die zochten iemand die in hun bestuur actief kon zijn en dat is hij toen gaan doen. Daarnaast begeleidt hij nu mensen die via Humanitas begeleiding zoeken wegens hun psychiatrische achtergrond. Ook verzorgt hij nu workshops voor trainers en supervisors.

2:00 tot 2:10 De heer Snels vertelt over de autonomie in het werk van een geestelijk verzorger. Maar los daarvan heb je ook met de dienst HGV te maken, de Dienst Humanistische Geestelijke Verzorging. Hij vindt dat hij daarin niet zo hartelijk ontvangen is. De heer Snels beschrijft zijn kennismaking daar, waarbij hij enkele vragen stelde en dacht een discussie te kunnen openen. Maar in de pauze bleek dat mensen dat ervoeren als ongewenst. Daarin is hij filosoof gebleven: hij stelt altijd vragen over het hoe en waarom. En dat viel niet goed in de groep indertijd. Verschillende collega's worden besproken nu en hun houding in of tegenover de dienst. De heer Snels vertelt wat de opvattingen waren over het uniform, waarin op een gegeven moment wat begon te schuiven. De heer Snels stond te boek als kritisch, ook wel ten aanzien van de inzet van defensie in conflicten. Luchtmachters zien niet met eigen ogen wat je op de grond ziet aan gevolgen van clusterbommen en dergelijke. Dat maakte hem kritischer dan anderen waren indertijd. In Afghanistan vond hij wel dat de VS iets moest terugdoen, maar Irak heeft hij vanaf het begin geen slimme zet gevonden. Hij was kritisch over wat defensie wel of niet moest doen. We komen te praten over Humanisme, filosofie en de kunst van het bevragen.

*Geestelijke verzorging; Teamwork;
Collegiale conflicten; Kritiek op
organisatie*

2:10 tot 2:20 De heer Snels vindt zichzelf een associatief iemand. Hij is betrokken, maar moet zichzelf dwingen meer afstand te nemen. Op het werk heeft hij dat wel geleerd, maar persoonlijk is dat lastiger. Hij relateert dat aan zijn vakkennis over emoties. Terugkijkend op zijn werk als geestelijk verzorger denkt hij dat hij er erg in gegroeid is. Hij kwam binnen als een groentje en heeft veel geleerd, is steeds vrijer gaan bewegen. Hij had ook veel aan praten met zijn vrouw en aan zijn intervisiegroep. Gaandeweg maakte hem niet meer uit bij welk krijgsmachtdeel hij geplaatst werd. Hij bewoog zich ontspannen, kende zijn eigen makkes. Hij wilde alleen niet bij de Koninklijke Marine, omdat hij hardloper is. En dat is op een schip altijd moeilijk, hij wilde altijd een stuk kunnen lopen. Tijdens het lopen bedacht hij wat hij wilde bespreken, wat zijn houding was, wat de structuur was. Dat lopen is voor de heer Snels iets heel belangrijks. De laatste woorden zijn voor de interviewer, die vertelt wat hij zelf heeft gedaan in zijn werkzame leven.

*Humanisme; Geestelijke verzorging;
Persoonlijke kwaliteiten; Moreel;
Mentaliteit; Sport*

Uitleg vreemde woorden

CPN (=Communistische Partij Nederland); DDR (=Deutsche Demokratische Republik, het voormalige Oost-Duitsland); Ina Brouwer (=feministe werkzaam op de HOI); HOI (=Humanistisch Opleidingscentrum); S5 (=afkeuring op psychische gesteldheid); Vught (=locatie); PSU (=persoonlijk uniform en uitrusting); Couzy-test (=fitheidstest); Kongsji (=groep soldaten die hun lot aan elkaar verbonden hebben)